

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FAGLIG LÆSNING

TIDSSKRIFT FOR SKOLE OG HJEM

Hans Kyrre
BAKKEHUSET

81,9
Ky 73
b
51

REDIGERET AF
JØRGEN BANKE OG S. P. FREDEBO
AUG. OLSENS BOGHANDEL KBHVN. HELLERUP

BERTEL THORVALDSEN

En Skildring for Ungdommen
af
KNUD V. ROSENSTAND

Efter Opfordringer fra mange Sider har Knud V. Rosenstand udsendt sin Bog om Bertel Thorvaldsen i en ny, ændret og forøget Udgave. I denne Udgave gennemgaar Forfatteren først Thorvaldsens Museum, hvorefter han giver en Skildring af Thorvaldsens Liv og Udvikling og mere udførlig, behandler en Række af hans Værker. Skildringen afsluttes med to Afsnit: „Om Thorvaldsens Aand og Sind“ og Thorvaldsens sidste Dage.“ Ved Omordningen af Stoffet er Sammenhængen mellem Thorvaldsens Liv og hans Værker trukket stærkt frem, samtidig med at Billedstoffet er blevet helt fornyet, væsentligt efter Fotografier fra Museet, og i Reglen gengivet i større Format end i første Udgave.

Da Bogen er tilrettelagt for Ungdommen og derved egner sig til Brug paa Skolelæsestuer og i Skolebiblioteksforeninger, er den forsynet med Navneliste og Boghenvisninger.

Pris: 4 Kr. - indb. 5 Kr. 25 Øre

Faas til Gennemsyn hos Deres Boghandler.

GYLDENDAL

HANS KYRRE

BAKKEHUSET

PAGLIG LÆSNING NR. 51

TIDSSKRIFT FOR SKOLE OG HJEM

SJETTE AARGANG — 1. HÆFTE

Redigeret af JØRGEN BANKE og S. P. FREDEBO

1933

79

1937-38

INDHOLD:

	Side
En Digter og hans Hustru	3
Knud Lyne Rahbek	4
Kamma —	10
Livet paa Bakkehuset	11
Ensomme Aar	19

Billederne Side 14 og 18 af Rahbeks Arbejdsværelse og Kammars Stue er tegnet til nærværende Hæfte af Kunstneren Hakon Spliid.

De øvrige Billeder er hentet fra Hans Kyrres Bog „Knud Lyne Rahbek, Kamma Rahbek, Livet paa Bakkehuset.“

Clicheerne er velvilligst stillet til Raadighed af H. Hagerups Forlag.

EN DIGTER OG HANS HUSTRU.

I det daglige Liv ser vi tit to Mennesker, Mand og Hustru, arbejde trofast sammen, saa de kan faa Evne til at bygge et Hjem for sig og deres Børn. Kommer Lykke og Hjertelag til, kan et saadant Hjem blive et godt Samlingssted for Slægt og Venner.

I Aandens Verden, dér hvor Videnskabsmænd og Digtere færdes, er det mere almindeligt, at Menneskene er ene, mange Gange ogsaa ensomme. Det er som blandt Fuglene: det er gerne de smaa, der flyver i Flok. Og dog træffer vi i alle Landes Litteraturhistorie nu og da et enkelt Digterhjem, der for et helt Slægtled er blevet det aandelige Midtpunkt, Arnestedet for Tidens store og skønne Tanker og et Tilflugtssted for dem, der havde Trang til at mødes med Mennesker, de følte sig i Slægt med, og som havde de samme Interesser som de selv. I Norge nævnes som et saadant Arnested for nordisk Aandsliv og Hjemsted for nordiske Digtere Bjørnsons og hans Hustru Carolines skønne Gaard *Aulestad*.

Et lige saa navnkundigt Digterhjem blev for mere end hundrede Aar siden skabt i Danmark. De to Mennesker, der byggede det, hed *Knud Lyne Rahbek* og *Karen Margrethe Heger*. Ad vidt forskellige Veje førte Skæbnen de to ind under samme Tag.

KNUD LYNE RAHBK.

Knud Lyne Rahbek er vistnok den eneste danske Digter, hvis Navn er helt dansk. Alle de tre Navneled er af gammel nordisk Rod. Knud er oldnordisk, dannet af „en Knude“, hvad der passer godt ikke blot til det noget knudrede i Mandens

Knud Lyne Rahbek i 30-Aarsaldren.
(Tegning af Poul Ipsen. Orig. paa Bakkehuset.)

Væsen, men ogsaa til den Stilling, han indtager i vor Digtningens Historie; thi mere end nogen anden blev han Bindeleddet mellem to Tidsaldre: det attende Aarhundredes Forstandsliv, Rationalismen, og det nittende Aarhundredes Følelsesliv, Romantikken. I hans Navn knyttes de to Aarhundreder sammen. De to sidste Led er Opkaldelser efter ældgamle Stednavne i Slægtens vestjydske Hjemegn: Lyne er en

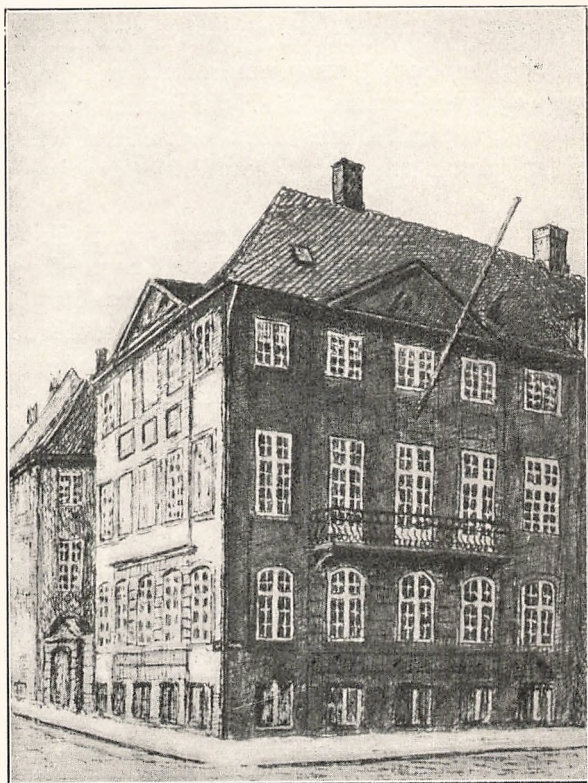
Del af Kvong Sogn i Ribe Amt, Rabæk et gammelt vestjydske Gaardsnavn. I det Sogn og paa den Gaard hørte Familien hjemme. Men der var uroligt Blod i Slægten, som i saa mange af de vestjydske Bondeslægter, de vandrende Uldjyders Æt. En ældre Knud Lyne var som Dreng vandret ud med Pose paa Nakken og var kommet til Hovedstaden, hvor han blev en rig Mand. Hans Held fristede de unge i Familien, hans Søstersøn, Jacob Rahbek, rejste samme Vej.

Han blev dog ikke Handelsmand, men fik Plads paa et Kontor under Toldvæsenet. Snart efter giftede han sig; Hustruen hed Johanne, hun blev Knud Lynes Moder; men kun gennem et lille afbleget Billede lærte han sin Mor at kende: Hun døde, inden han var et Aar gammel. Ved som gammel Mand at sidde og se paa hendes Portræt forstod han, at noget af det i hans Karakter, han nødigst vilde savne, skønt det ikke havde bragt ham hans Livs glædeste Timer, maatte være en Arv efter hende. Her tænker han vistnok paa sit eget alt for følsomme Sind, godt for en Digter, farligt for en Mand.

Da Moderen var død, blev det Alderdommen, der kom til at præge hans Hjem. Hans gamle jydske Farmor kom over for at styre Huset; sammen med nogle endnu ældre Onkler og Tanter blev hun den, der tog sig af hans Opdragelse. Faderen var næsten aldrig hjemme. Fra Fødselen af var det bestemt, at Knud skulde til Pøgen. En halvgammel teologisk Kandidat kom for at give ham Undervisning, og allerede i sit femte Aar havde han begyndt at læse Latin. Hver Gang han senere hen i Livet tænkte tilbage paa sin Barndom, var der tre Ting, han særligt mindedes: Bedstemoderens Rok, Lærerens Ris og Bøgerne.

Fra det mørke Barndomshjem gik hans Vej til „den sorte Skole”: Tolv Aar gammel blev han optaget i den øverste latinske Klasse paa Herlufsholms

Knud Lyne Rahbeks Barndomshjem.
(Hjørnet af Amalie- og Fredericiagade.)

lærde Skole. Han havde aldrig lært at lege med andre Drenge, og derfor blev han ogsaa her ensom; men noget nyt var dog kommet til, en hel Verden, han aldrig før havde kendt: Det var Naturen, de store Skove og Aaen, der løb igennem dem. Digteren

Poul Møller har i følgende Vers tegnet et lille Billede af den ensomme og drømmende Dreng:

Den Slotsklokke gaar i den ældgamle Lund,
 paa Foden de Lillier svømme.
 Der vanked en Smaadreng i Morgenens Stund,
 dybsindig i ensomme Drømme.

Femten Aar gammel blev han Student, og nu ventede alle, at der vilde blive en lærd Mand af ham.

Men det kom til at gaa helt anderledes: To Ting især bidrog til at føre ham ind paa nye Veje. Han kom til at læse en Bog af den tyske Digter *Goethe*; den hed „Den unge Werther” og handlede om en ung Mand, der forelskede sig i sin Vens Kone, og da han ikke kunde faa hende, skød han sig. Det lyder jo i vor Tid meget dagligdags; men for den Tids Mennesker var det noget nyt. Ulykkelig Kærlighed havde aldrig før paa saa rørende Maade været skildret i en Roman. I Danmark blev *Goethes* Bog forbudt; men mange læste den i Smug, og unge Mennesker begyndte at klæde sig som Werther, i blaa Frakke, gule Benklæder og høje, blanke Støvler. I den Dragt mødte ogsaa en Dag Rahbek, og saa vidste hans Venner, hvordan det var fat med ham.

Han havde nemlig selv lært, hvad ulykkelig Kærlighed vilde sige: Det var en Dag, da han spadserede i Kongens Have. Her mødte han paa en af Gangene en gammel Mand med en ganske ung Pige under Armen. Hun havde et helt kørngyldent Haar og store, blaa Øjne; mere saa han ikke den Dag. Siden fik han at vide, at hun var Skuespillerinde ved Det kongelige Teater og hed Johanne Cathrine. Fra den Stund begyndte Rahbek at forsømme sine Bøger for at gaa i Teatret. Han, der som Barn havde været gammel,

mærkede nu for første Gang, hvad det vilde sige at være ung: Han sværmede for Kunsten, skrev Digte og drømte om selv at blive Skuespiller — for maaske engang at komme til at staa paa Scenen sammen med hende.

Saa en Dag fik han at vide, hun havde valgt en anden, — Rahbeks bedste Ven, en Student ved Navn *Michael Rosing*. Kort Tid efter var de to Mand og Kone; Rosing fulgte hende til Teatret og blev en af de største Skuespillere, Det kgl. Teater har ejet.

Nu var Rahbek da for Alvor blevet en Werther: Haabløst forelsket i en gift Kone, der ligesom i Romanen var Vennens Hustru. Men han skød sig ikke. Han vilde skrive et Skuespil for hende, og det lykkedes; kun 18 Aar gammel fik han sit første Stykke antaget af Teaterdirektionen, Fru Rosing spillede Hovedrollen: Det var den lykkeligste Dag i hans Liv. Selv drømte han stadig om at blive Skuespiller, men dertil egnede han sig ikke. Han var kejtet af Væsen, og hans Ydre passede aldeles ikke for Scenen; rødhaaret og fregnet var han, forstod ikke at føre sig, og saa var han ganske umusikalsk. Men der var paa den Tid en Mængde private Foreninger, der morede sig med at spille Dilettantkomedie, og her gjorde Rahbek Lykke, baade ved selv at spille med og ved at skrive Stykker og sætte i Scene. Der var ogsaa Klubber, hvor Tidens Skønaander mødtes for at drøfte Dagens Spørgsmaal, synge en munter Vise og tømme en Bolle Punch. Ingen kunde skrive saa munter en Vise som Rahbek; baade i *Drejers Klub* og i *Norske Selskab*, der var to af den Tids berømteste Klubber, blev han snart Midtpunktet.

Det lystige Klubliv, Sangene og Punchen var dog blot for de fleste et Middel til at glemme Sorg og Savn af forskellig Art: Ensomhedsfølelse, Tungsind

Herlufsholm paa Rahbeks Tid.
(Efter et Stik paa Bakkehuset.)

og Hjemløshed. Inderst inde var ogsaa Rahbek baade hjemløs og melankolsk; rigtig glad var han vistnok kun, naar han arbejdede, og trods alt kunde han være flittigere end nogen anden. Han studerede især Litteratur og Teater, han udgav et Tidsskrift „*Den danske Tilskuer*”, der var saa anset, at Landets betydeligste Mænd følte det som en Ære at faa Lov til at skrive deri. Hans Lærdom var saa højt regnet, at han i 1790, kun 30 Aar gammel, blev udnævnt til Professor ved Universitetet. Paa Det kgl. Teater spillede Rosing og hans Hustru jævnlig i et nyt Stykke af deres gode Ven Rahbek.

Saaledes gik Aarene; Rahbek var blevet hen imod de fyrrer, endnu havde ingen Kvinde fortrængt Billedet af den lyse, blaaøjede lille Skuespillerinde fra Kongens Have. Men Ensomheden følte stærkere og stærkere med Aarene; Længselen efter et Hjem blev især levende, naar han besøgte Rosings, der var et lykkeligt Ægtepar med en stor Flok af sunde, lyshaarede Børn.

Da var det, han mødte Karen Margrethe Heger.

K A M M A.

I en af de herskabelige gamle Gaarde paa Nørregade boede Konferensraad *Hans Heger*. En fornem Patriciergaard vilde man vel nu kalde Hegernes Hjem. Der var et stort og smukt Beboelseshus i to Stokværk, Udbygninger til Stald og Bryghus og en vidtstrakt Have, der bredte sig helt op mod Voldens Skrænter. Husets Frue, Anna Louise, var en Søster til den bekendte Christian Drewsen paa Strandmøllen.

Hans Heger var en højtbegavet Mand, kundskabsrig og belæst, opfyldt af mange og vidtforskellige Interesser. Han talte og skrev de fleste europæiske Sprog. Hjemmet var Samlingssted for Lærde og Kunstnere og alle Slags Talenter, hjemlige og fremmede. Her lærte Bakkehusets vordende Frue at omgaaes Mennesker, og her formedes ogsaa hendes Søskende, hver for sig, til særprægede Personligheder: Stephen blev Skuespiller, Carl møder vi senere i Bakkehuskredsen, og Christiane blev Øhlenschlægers Hustru. Det var hende, der som lille Pige gav sin ældre Søster det Navn, der en Menneskealder blev det højest elskede Kvindenavn i Danmark: Karen Margrethe blev paa hendes Læber til *Kamma*.

Rahbek og Carl Heger havde sluttet Venskab i Klubben; det var naturligt, at de en Aften fulgtes til Hjemmet paa Nørregade. Her mødte Rahbek for første Gang *Kamma*. Flere Gange før havde han i Teatret set den unge Pige; hendes Familie havde sin egen Loge, og alle maatte lægge Mærke til hende: Hendes Ansigt var aandfuldt og levende, de store, graablaa Øjne kunde snart være tungsindige, snart skælmske og smilende, — altid lige sjælfulde.

Hun har fra sin Loge naturligtvis ogsaa lagt Mær-

ke til Rahbek. Han var jo i Teatret en Skikkelse, alle kendte og talte om, Skuespillerne saavel som Gæsterne. Den Tids unge Piger var opdraget til mere at vurdere en Mand efter hans Aand og Evner end efter hans Ydre, og Kammas Ungpigedrømme har vel saa tillagt hans Skikkelse den Skønhed, som Virkeligheden havde nægtet ham.

Da de nu mødtes i hendes Hjem, var det, som de allerede kendte hinanden. For hver Gang han kom, blev hun ham mere kær, og en Aften, da hun i Entreen hjalp ham hans blaa Wertherfrakke paa, friede han til hende og fik ja.

Fredag den 31. August 1798 blev de viede i den lille Solbjerg Kirke paa Frederiksberg, og samme Aften holdt de i al Stilfærdighed deres Indtog paa Bakkehuset, hvor Rahbek havde lejet Bolig til sig og sin unge Hustru.

LIVET PAA BAKKEHUSET.

Med den Høstaften i August 1798 begynder Bakkehusets Historie.

Rahbek havde ganske vist allerede da boet der i næsten 20 Aar; men hans ensomme Ungkarlehjem havde aldrig faaet en Linie i Historien, var ikke Kamma flyttet ind med ham.

Bakkehuset var oprindelig en Landevejskro, der laa paa Skraaningen af Valby Bakke ved den gamle Køge-Landevej. Beliggenheden var smuk: Mod nord-vest bredte sig den store Park *Søndermarken*, til den modsatte Side var der aaben Udsigt over lave Strandenge til Øresund, ja, paa klare Dage helt over til Malmø. Derfor kunde Rahbek i Dig.et „Til mit Bakkehus" indbyde den vidtberejste Fremmede til at skue

den vide Synskreds over sejklædt Strand
til gamle Malmø fjernt i Sveas Land,
hin skønne Udsigt fra min lave Stue.

I de Aar, vi her taler om, endte Københavns Bebyggelse (den gamle Hovedstad bag Voldene) dér, hvor Vestergade nu munder ud i Vestervoldgade; paa det Sted stod den gamle Vesterport. Udenfor var

Bakkehuset i vore Dage. set fra Haven.

der Fæstningsværker og aabent Land. Langt derude paa Landet laa altsaa Bakkehuset; Værten lejede Værelser ud til Landliggere fra Hovedstaden. Paa den Maade kom Rahbek til at bo der i 1780, uden at han dengang tænkte, at det skulde blive hans fremtidige Hjem gennem halvtredsindstyve Aar. Afstanden fra Byen og de bundløse Veje gjorde om Vinteren Stedet ensomt, og Rahbek, der hver Aften skulde ind til Teatret eller til Møde i Drejers Klub, maatte tit vade i Mørket gennem bundløst Ælte --- i Laksko og tynde Silkestrømper, fordi han ikke havde Raad til at købe sig ordentlige Støvler. Somme Tider fik

han Besøg af sine Digtervenner. Nu er deres Navne næsten helt glemte; men dengang havde de god Klang i vort Land: Nørdmændene Jens Zetlitz og Jonas Rein, Pram og Collett, Malte Konrad Brun og P. A. Heiberg, Thomas Thaarup og Samsøe — og ham, Rahbek i Ungdommen holdt mest af, den skæmtsomme og melankolske *Jens Baggesen*.

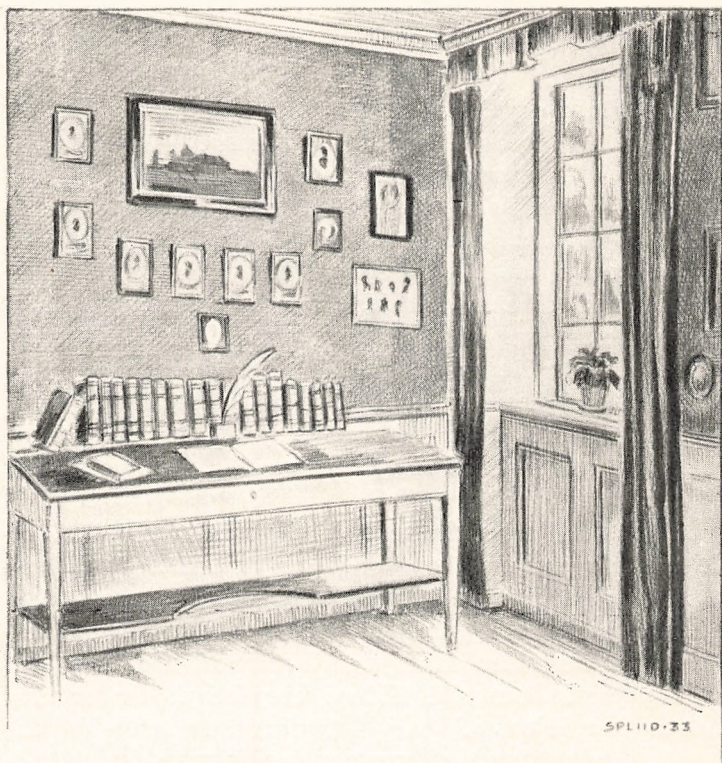
Hyggeligt har der ikke været i Rahbeks Ungkarlejlighed. Loftet var saa skrøbeligt, at det kunde regne ned til ham; ved den samme Pult spiste han og drak og skrev sine mange Bøger. Der kunde gaa Uger mellem Rengøringerne. Da han Dagen før Brylluppet kom hjem, havde Kamma og hendes Moder været der; de havde vasket og pyntet op, saa Rahbek, da han aabnede Døren, nær var gaaet igen; han troede, han var gaaet fejl!

Rahbeks Venner hørte til det gamle Slægtled i Danmark; Kamma kom i Følge med det nye. Men hun gjorde Stuerne til et Hjem for dem alle; hos hende mødtes de, gamle og unge, de berømte og de ukendte, der siden vandt sig Navn. Som i en Tryllekreds bandt hun alle Tidens betydelige Aander til dette ene Hjem.

En af de første, der kom der, var Kammas den „sortlokkede Yngling“ *Adam Øhlenschläger*, „Manden med de skjulte Talenter“ kaldte hun ham ogsaa. Det var her, han mødte den unge, askeblonde Pige, der skulde blive hans Hustru, Kammas Søster *Christiane*. Deres Broder, Carl Heger, den unge Adam og de to Søstre var saa fulde af drilsk Humør, at de til at begynde med forskrækkede „Spækhøkerne“, som Kamma kaldte Rahbeks gamle Venner; men det varede ikke længe, før heller ikke de kunde undvære Bakkehusløjerne.

Stemningen har vel ellers rettet sig noget efter,

Rahbeks Arbejdsværelse.

hvem der kom der. Var det den ny Tids ildfulde Bannerfører *Henrik Steffens*, har Bølgerne sikkert gaaet højt mellem ham og „Oplysningstidens” fornuftige Skribenter. Kom de to stiltfærdige og lærde Brødre *Anders Sandøe* og *Hans Christian Ørsted*, har selv Kamma og Adam siddet stille og lyttet, og da kunde ingen være bedre Tilhørere end de. En egen Stemning har været til Huse, naar den alvorlige Præstemand *Jakob Peter Mynster*, som Kamma til sin Død ærede højest, sad i Stuen; men kom hans Broder, den vittige og begavede Læge *Ole Hieroni-*

mus Mynster, tog Løjerne igen Fart; thi han var den muntreste af dem alle.

Ogsaa *Ingemann* hørte til Kredsen. Bedre end nogen anden har han i et Digt malet et fint og talende Billede af Livet i Kammas Stue:

Ej nogen Skjald gik hendes Dør forbi,
den aaben stod for alle gode Aander.
Her mødtes Ven og Fjende fredeligt,
hid droges underfuldt fra fjernest Vej
de Sjæle, som hverandre ej forstode.
Hun grant forstod, hvad i dem alle rørtes:
For hende var ej Aand og Hjerte skjult,
og mægtigt drog hun Aand og Hjerte til sig.
De kom og gik, de Aander smaa og store;
med sjælfuldt Blik den Tryllekvinde skued
de størstes Daarskab og de mindstes Værd,
og tidt med Vid hun revsed dem, hun elsked.
Men ingen kom, som ej med Fryd beundred
det lyse, muntre Blik i Aandens Verden,
og ingen gik, som ej med Fryd modtog
en kær Erindring om det Liv, her blomstred.

Rahbeks Bidrag til Selskabeligheden var hans enestaaende Evne til at fortælle. Han var udtømmelig paa *Anekdoter*, smaa karakteristiske, ofte opdigtede Fortællinger om kendte Begivenheder eller Personer. Men var Rahbeks *Anekdoter* end aldrig saa gode, saa var der dog den Svaghed ved dem, at de tog Ordet fra alle andre i Selskabet. Kammas Kunst var *Samtalen*. Hun forstod at sætte sig ind i andres Tanker, at gribe de Emner og Idéer, andre interesserede sig for, og tit gik det saadan, at den hun talte med, hos hende mødte sine egne Tanker i en Klarhed, han ikke selv havde evnet at give dem. Denne levende Samtalekunst var Kammas Rahbek medfødt, og i hendes Hjem var den blevet udviklet. „En af Deres Bestemmelser i Verden”, skriver Biskop

Mynster til hende, „er just at tale med Folk, hvorved De gør dem baade Gavn og Glæde. Det at tale med mange Slags Mennesker regner jeg for Deres Embedspligt”.

Den ydre Værdighed betød intet for Kamma. Den kloge Fru Gyllembourg, J. L. Heibergs Moder, siger

Knud Lyne Rahbek.

i en af sine Fortællinger, at paa Bakkehuset kunde det „gaa til som i Himmeriges Rige, hvor Rang og Rigdom intet gælder, Menneskene blev der vejede efter ganske andre Regler end i den øvrige Verden”. Men ellers er det svært at forklare, hvori den Trolddom bestod, der bandt saa mange betydelige Mennesker til Bakkehuset, og som for mange af dem blev som en Indvielse til Daad og Gerning.

Her skal fortælles et Par Træk, der maaske kan løfte en lille Flig for Hemmeligheden:

En Aften sad mange Mennesker sammen i Kammas berømte Hjørnestue, og Samtalen var gaaet saa livlig som nogensinde. En ung Mand, der havde siddet stille i Kredsen, følte til sidst sit Sind saa fyldt

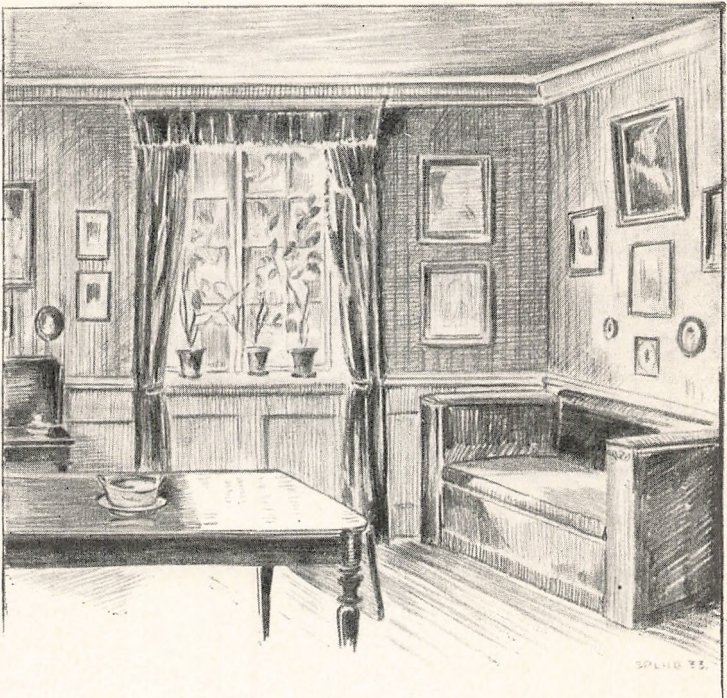
Kamma Rahbek.

af Tanker, at han maatte gaa ud i Haven for en Stund at være alene og faa Samling paa sig selv.

Mens han stod derude, gav Kirkeklokken i Solbjerg Kirke sig til at ringe Solen ned. I samme Øjeblik blev et Par Salmelinier til, Indgangslinierne til en af de skønneste Salmer, vi ejer:

Kirkeklokke, ej til Hovedstæder
støbtes du, men til den lille By —

Kamma Rahbeks Hjørnestue.

Saa ved vi, at Mandens Navn var *Grundtvig*.

Eller følgende lille Træk, som *H. C. Andersen* fortæller i sine Erindringer:

Han kom i sine unge Aar tit paa Bakkehuset. Rahbek selv talte aldrig med ham, men Kamma tog sig moderligt af ham som af alle Bakkehusets Børn. En Dag stod de nede i Haven. Kamma havde plukket en Buket Roser til Fru Colbjørnson, der den Sommer boede derude. Dem gav hun til *H. C. Andersen*, idet hun sagde: „Vil De tage dem med op, det vil vist fornøje Konferensraadinden at faa dem af en Digters Haand!” Det var sagt halvt i Spøg; for *H. C. An-*

dersen var endnu paa den Tid kun „den grimme Ælling”. Men før nogen anden saa Kamma Rahbek Svanevingerne under Ællingens graa Dun. „Det var første Gang, nogen satte Digternavnet i Forbindelse med mit”, siger han, „det gik mig gennem Blod og Sjæl. Vandet kom mig i Øjnene, og jeg veed, at fra dette Øjeblik var min Tanke vakt for at skrive og digte. Før havde det kun været mig en Leg til Afveksling med Dukketeatret; nu stod det højere, — nu var det Maalet”.

Bakkehuslivet, som alt rigt Menneskeliv, havde ogsaa sine Skygger, og de faldt med Aarene bestandig dybere. Men de bidrager kun til at gøre Billedet af Kamma lysere.

Den første kom udefra, og paa Bakkehuset følte det, som der med det samme faldt en Skygge over Danmark. Rahbeks gamle Ven, den frisindede P. A. Heiberg, var for sine Skrifter blevet dømt til Landsforvisning. En graa Februardag 1801 kørte en Vogn med den dømte ud af Vesterport; ved hans Side sad Rahbek og Kamma. Paa Frederiksberg Bakke stod de alle ud for at sige hinanden Farvel. Fru Rahbek tog sin Handske af, Heiberg bad om Lov til at beholde den. Den var endnu varm af hendes Haand. Mange Aar efter, da P. A. Heiberg, blind og fattig, var død i Paris, fandt man Handsken i et af hans Gemmer: Saa vidt ud, saa langt gennem Aarene naaede Varmen af Kamma Rahbeks Hænder.

ENSOMME AAR.

Efter Øhlenschlägers straalende Fremtræden som Digter, der efterfulgtes af hele den Sangerslægt, vi plejer at kalde Guldaldertidens Digtere, brød Folk sig ikke mere saa meget om det gamle Aarhundredes

Forfattere. Ogsaa Rahbeks Stjerne dalede, og hertil kom, at Uheld af forskellig Art gjorde ham til en fattig Mand, — saa fattig, at han flere Gange nær var blevet tvunget til at sælge Bakkehuset, der i 1802 var blevet hans Ejendom. Mod alle Sorger, Miskendelse og Pungenød ejede han kun det ene Vaaben, sin flittige Pen, — Kragefjeren, der Dag og Nat kradsede

Knud Lyne Rahbek
(Pastel af C. Horneman, tilh. Studenterforeningen.)

over Papirerne bag den lukkede Dør til hans Stue.

Hele Aftenen kunde de glade Venner sidde samlede i Kammas hyggelige Hjørnestue, uden at han lod sig se. Først henimod Sengetid viste han sig; saa kom han ind, missende med sine trætte Øjne og med et nedbrændt Lys i Haanden. Vennerne, der huskede ham som en ung glødende Fakkell, maatte tænke paa, at han nu selv var som Lyset, der langsomt brændte ned i sin Stage.

Var der for længe mellem Besøgene, blev han dog

utaalmodig, og da kunde han staa i Timevis uden for sin Dør og spejde ned gennem Alléen, i Vinterkulden altid kun i sin gamle blaa og udslidte Wertherfrakke, om dog ikke en af Vennerne skulde være paa Vej.

Kamma kunde bedre være ene. Om Dagen arbejdede hun flittigt i sin Have. Hun var en stor Blomsterelsker, og Bakkehusets Toft, der før hendes Tid laa øde hen, dækkedes hvert Foraar af det yndigste Blomsterflor. Heri saa Rahbek et Billede paa, hvorledes alting, og maaske mest han selv, fik Liv ved hendes Hænder:

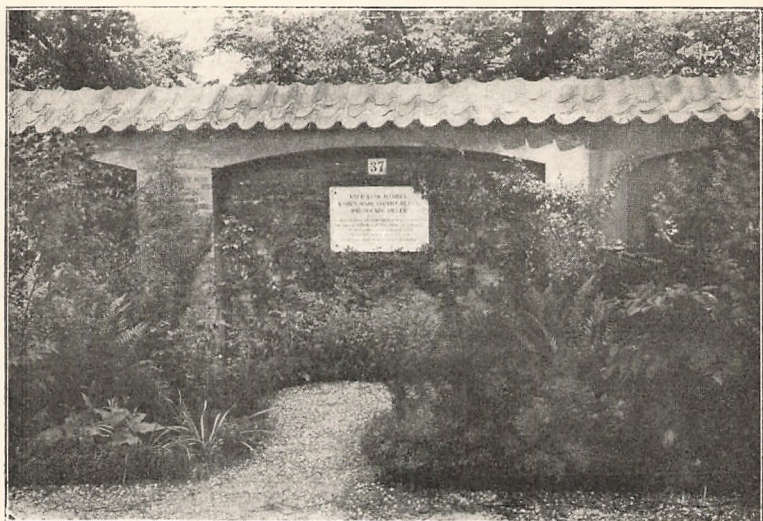
Min Kammas Have! Hvor jeg Billedet
af eget Liv taknemmeligt erkender,
som, nys en ukrudtdækket, stenstrø't Plet,
et Eden blev ved hendes Skaberhænder.

Om Aftenen, naar Rahbek var i Teatret, han var blevet Medlem af Det kgl. Teaters Direktion, sad hun hjemme i sin Hjørnestue og skrev Breve til sine Venner eller foreslog Tiden med at lave de Papæsker, der var saa berømte, at Folk, der fik en saadan Æske som Gave, gemte den som en Helligdom. Enkeltø er bevaret endnu, det er rene smaa Kunstværker.

Kamma Rahbek, der ejede saa levende en Aand, havde altid været legemlig svag. I Vinteren 1829 maatte hun lægge sig til Hvile paa den haarde Sofa i Dagligstuen. Her døde hun, stille og uden Døds-kamp, den 21. Januar 1829. Rahbek blev den hele Nat siddende ved hendes Side; han kunde ikke gøre sig fortrolig med den Tanke, at hun ikke skulde vaagne mere.

Aaret efter fulgte Rahbek hende i Graven, og i den samme Grav hviler nu ogsaa den mest trofaste af alle deres Venner, Kammas Broder Carl Heger.

Rahbeks, Kammars og Carl Hegers Grav.

I den nordre Mur paa Frederiksberg Kirkegaard sidder en Sten indmuret. Paa Stenen staar disse Lirier af Øhlenschläger:

Med elskte Viv vor Digter hviler her.
 De delte troligt Livets Fryd og Kummer,
 Og han, som var dem begge kær
 Og leved dem saa længe nær,
 Nu deler med dem Gravens Slummer.

*

*

*

Efter Rahbeks Død blev Bakkehuset af Skifteretten solgt ved offentlig Auktion. I mange Aar stod de lave, gule Længer og forfaldt. Nu er de blevet gjort i Stand og indrettet til Mindestuer for den Digter-slægt, der hos Rahbek og Kamma fandt det Hjem, der som et skønt Forbillede siden deres Dage har levet i Slægtens Erindring.

Fra en Skolelæsestues Emnekatolog.

Ved Kommuelærer, cand. theol. *Chr. Krog Clausen.*

BAKKEHUSET

- Bokkenheuser, Knud: Da de store var smaa. S. 24—30 (K. L. Rahbek).
„Holger Danske". Juli 1911 (Niels K. Kristensen: Oehlen-schläger og hans Tid). S. 1—4 (Kamma og K. L. Rahbek).
Kyrre, Hans: Guldhornene („Faglig Læsning" Nr. 44). S. 20—21 (Bakkehuset).

Lærebøger.

- Børnenes danske Læsebog VII. 1914. S. 100—109 (Kamma Rahbek og Bakkehuset).
Clausen, Cl. og Hans Hansen: Dansk Læsebog for Real-klassen. S. 73—75.
Hansen, Hans I. og Th. Heltoft: Dansk Læsebog IV. S. 80—81 (Bakkehuset).
Jørgensen, Jørg. og Hans Kyrre: Danmark. Læsebog for Børneskolen VI. S. 155—158 (Bakkehuset).
Lange, Olaf: Danske Læsestykker for IV Mellemskoleklasse. S. 40—45. 186—187 (Kamma Rahbek og Bakkehuset).

Større Værker.

- Davidson, J.: Fra det gamle Kongens Kjøbenhavn. S. 130—151 (Kjøbenhavnske Klubber og seiskabelige Foreninger i ældre Tid).
Eberlin, A.: Frederiksberg. S. 106—107 (K. L. Rahbek).
La Cour, L. F. og Knud Fabricius: Danske Stormænd. S. 267—271 (K. L. Rahbek).
Liisberg, H. C. Bering: Det nittende Aarhundrede I. Vore Bedsteforældres Tid. Spalte 88—90 (Bakkehuset).
Østergaard, Vilhelm: Illustreret dansk Litteraturhistorie. S. 4—5 (K. L. Rahbek). S. 59—62 (Kamma Rahbek).

FAGLIG LÆSNING

vil i 1933 bringe 10 af nedennævnte Hæfter:

Bakkehuset. Af Skoleinspektør H. Kyrre.

Østgrønland. Af Dr. phil. Terkel Mathiassen.

Klosterkultur. Af Kommunalærerinde
Frk. Claudi-Hansen.

Haven. Af Havearkitekt Johannes Tholle.

Det daglige Brød. Af Vice-Skoledirektør Sofus Franck.

Haandværk og Industri i Danmark. Af Kommunalærer
Thormod Kirstein.

Dalarne. Af Skoleinspektør Fru Ingeborg Spager.

Ugler og Uglegylp. Af cand. mag. Knud Barfod.

Bestøvning. Af Kommunalærer, cand. mag. Hakon
Jørgensen.

Frans af Asissi. Af Kommunalærerinde
Frk. P. Brodersen.

Danske Kalkmaterier fra Middelalderen.
Af Adjunkt Buchreitz.

Svejts. Af Førstelærer Johs. Grønborg.

OPGAVER TIL FAGLIG LÆSNING

Med et af de første Hæfter vil som Gave til Skoler og Biblioteksforeninger, der abonnerer paa mindst 15 Eksemplarer, følge et Sæt Arbejdsopgaver til „Faglig Læsning“s fem første Aargange — ialt 125—150 Opgaver.

Vor Tids Stilsystem er:

Det danske Sprog

Retskrivning og Stil for Folkeskolen,
I—VI Hæfte

af

**S. P. Fredebo og
F. C. Kaalund-Jørgensen**

under Medvirkning af

H. Sejerholt

autoriseret af Københavns Skoledirektion.

og

Det danske Sprog

tilrettelagt for Landsbyskolen,
I—III

af

**S. P. Fredebo og
Ebbe Stephansen**

ASCHEHOUG :—: DANSK FORLAG

FAGLIG LÆSNING

1. *I. Lieberkind*: Vandkalven (udsolgt).
2. *P. Lauritzen-Bredebro*: Det genvundne Land.
3. *Kristjan Kjær*: Aser og Jætter.
4. *J. J. Jørgensen*: Verdenshandelens Veje (udsolgt).
5. *Sofus Franck*: Sukkerroen.
6. *Kaalund-Jørgensen*: Danebrog (udsolgt).
7. *Hakon Jørgensen*: Fra Svampenes Verden.
8. *Asger Ditlevsen*: Fugletræk.
9. *Emil Nielsen*: Korsedderkoppen.
10. *K. Frigast Hansen*: Santalistan og Santalerne.
11. *Th. Mathiassen*: Et Besøg hos Canadas Eskimoer.
12. *R. Claudi-Hansen*: Istidsfolk og Istidskunst.
13. *Vilhelm Rasmussen*: Nilen.
14. *Laurits Nielsen*: Honningbienen som Husdyr.
15. *Kaalund-Jørgensen*: Pompeji og dens Skæbne.
16. *Tage Nissen*: Pampas.
17. *Hakon Jørgensen*: Naturfredning.
18. *Axel V. Nielsen*: Ildkugler og Stjernes kud.
19. *II. Bahne Jensen*: Fem danske Grønlandsfarere.
20. *S. Degerbøl*: Arbejderbevægelsen.
21. *Ingeborg Spager*: Lapmarkens Æventyr.
22. *Mis Degerbøl*: Dansk Malerkunst.
23. *J. C. Willesen*: Folkenes Forbund.
24. *I. Lieberkind*: Skoleakvarier.
25. *C. A. Rasmussen*: Viben.
26. *V. S. Lauritsen*: Det danske Hedeselskab.
27. *Sophie Petersen*: Færøerne.
28. *H. Blegvad*: Hvad en Dykker ser paa Havets Bund.
29. *Jørgen Banke*: Topgarden.
30. *S. Fr. Nørlyng*: Danske Sagn.
31. *E. B. Hoffmeyer og E. Nielsen*: Galhvepse.
32. *Ernst Müller*: Snyltedyret hos Mennesket.
33. *R. Claudi-Hansen*: Fra Arkæologiens Arbejdsmark.
34. *Fred. Vedsø*: Da England blev Verdens Værksted.
35. *Ingeborg Spager*: Gotland.
36. *Christian Østrup*: Rom.
37. *Hakon Jørgensen*: Frospredning.
38. *Sophie Petersen*: Island.
39. *S. Degerbøl*: Andelsbevægelsen.
40. *Alfred Mortensen*: Til Toppen af Mont Blanc.
41. *Jacob Løber*: Slotsholmen.
42. *Th. Roust*: H. P. Hanssen.
42. *Joh. Grønborg*: Fra Adelsvælde til Enevælde.
44. *Hans Kyrre*: Guldhornene.
45. *Knud Barfod*: Gøgen.
46. *N. M. Ludvigsen*: Med Fiskere paa Aalefangst.
47. *Jens Jensen*: Vand.
48. *O. Filskov*: Skibe.
49. *J. Banke*: Husmandsbevægelsen.
50. *Rud. Grytler*: Af Musikkens Historie.

FAGLIG LÆSNING

koster pr. Aargang à 10 Hæfter 7 Kr. — For Skoler, Biblioteker o. lign., som aftager mindst 15 Eksemplarer, er Prisen 5 Kr. aarlig. Af Aargangene 1928, 1929, 1930, 1931 og 1932, hvoraf flere af Numrene er udsolgt, vil der kunne leveres enkelte Numre (Hæfte 1—50) til 50 Øre pr. Eksemplar, dog kun naar der aftages mindst 15 Eksemplarer af hvert af de ønskede Numre. Endvidere er der fastsat en Partipris af 60,00 for 100 Ekspl. sorteret blandt alle udkomne Hæfter efter eget Valg.